

Rémiásné Horváth Ildikó

Teljesebb életre nevelés a ma középiskolájában

– A miskolci Andrásy Gyula Műszaki Középiskola
gyakorlatából és tapasztalatából –

A XXI. században egyre inkább szükség van a személyre szabott nevelésre, mert a fiatalok túl sok hatásnak, befolyásnak, információnak vannak kitéve. Ugyanakkor a családok szerepe megváltozott, már nem töltik be maradéktalanul az óvó, féltő, szerető, ugyanakkor szabályozó, nevelő, biztos pontokat adó szerepet. A megélhetésért folytatott egyre nagyobb harcban gyakran nem marad idő és energia azoknak az utaknak a megmutatására, melyek teljesebbé tehetik az életet, és nem marad idő beszélgetésre! Az ifjúsági- és gyermekközösségek esetlegesebbek, és nem minden esetben szolgálják a testi-lelki egészség növekedését. Egyszerű teher hárul a iskolákra. Már nemcsak a tanítás, a vele egyszerre folyó nevelés, hanem gyakran a pszichológiai tudást, a közösséget, az értelmes és tartalmas szabadidő-eltöltés módjait és lehetőségeit és a szeretet egy részét is onnan kapja a diák.

Ma Magyarországon egyre több az alkohol- és droproblémával, valamint a deviancia különböző formáival küzdő diákkorú fiatal. Ennek első oka a már említett családi szerep és feladat be nem töltése, másik oka a szabadidő nem jó célú eltöltése. Kimutatások szólnak arról, hogy az alkohol és drog a mai divatos szabadidős tevékenységeket járja át, és elveszi az értelmes szórakozástól a helyet. Meggyőződésem, hogy mindezeknek egyik okozója az, hogy a mai fiatalokat senki sem tanítja meg a szabadidő hasznos eltöltésére, sok esetben nincsenek elvárások velük szemben, a szülők nem érnek rá a részletekkel törődni. Nincsenek olyan erkölcsi korlátok, melyeket a körülöttük élők megtartanak, nincs mihez igazodni, csak a pénz uralmát látják maguk körül.

Tapasztalataim szerint a felsoroltak segíthetnek gyermekközpontúvá tenni az iskolát.

Az iskolába lépéskor a legfontosabb feladat megnyerni a diákot, megszerettetni vele az iskolát és magát a tanárt. Ezen keresztül lehet a tárgyat is elfogadtatni vele, és elérni azt, hogy szívesen tanulja. Ezen túlmenően a jó, oldott és szerető légkörben a diák könnyebben megnyílik, és elmondja a problémáit.

Az iskola különböző módon avatja be az elsőöket (kilencedikeseket). Nagyon fontos azonban, hogy a diákok ne kegyetlenkedjenek kisebb társaikkal, hanem a beavatási szertartás alatt az avatott is jól érezze magát, kihívás elé állítsák, amit teljesíteni tud, barátokra találjon, és egy év múlva ő is emberségesen tudja „befogadni” a kisebbeket. A tanári jelenlét ilyenkor szükséges és fontos.

A tantárgyi órákon az első két hétben nem kerül sor a tankönyvek szerinti haladásra, hanem megpróbáljuk megismerni a diákokat, és beszélgetés közben sok érdekességet mondunk el a tárggyal kapcsolatban. A fizika és kémia órákon csillagászokunk, megbeszéljük, hogy a kémia hőskorában sört főztek, múmiát balzsamoztak, a nők festették magukat, és fémet olvasztottak. Az ókori népek logikus és nagyszerű találmányaival foglalkozunk. A magyar órákon versek hangulatát festhetik meg, vetélkedők szólhatnak arról, hogy mit tudnak már a költőkről, írókról. A komoly-zenét is be lehet csempészni alkotás közben.

Ezután szükség van a gyerek egyéniségének és tanulási szokásainak feltérképezésére, és bármennyire nehéz, ehhez alkalmazkodni kell. Az otthoni tanulásról osztályfőnöki órákon lehet szólni, az iskolait segíthetik azok a tesztek, melyek segítségével eldönthető, hogy mit szeret a diák. Van, aki csoportban szeret dolgozni, van, aki nem. Van, akinek fontos az időnkénti tanári segítség, van, aki nem szereti. Ezeket figyelembe kell venni.

Az iskolai órákon kívül lehetőséget kell adni a diákoknak, hogy problémáikkal megkereshessék a megfelelő személyt. Ez lehet az osztályfőnök, a tanár, az ifjúságvédelmis, a kortárs vagy külső segítő. Legnehezebb lépés rászánni magát, hogy segítséget kérjen. Meg kell nyitni, bizalomteljes légkört kell teremteni. Ehhez néha a tanórák is elégenek bizonyulnak.

Célravezetőbb azonban iskolán kívüli rendezvényeken közel kerülni hozzájuk. Iskolánkban 11 alkalommal rendeztünk már hétfégi tábort, mely 3 napig tart. A táborba kis létszámban olyan diákokat viszünk, akiknek rendben van az élete, rendezett családi háttérrel rendelkeznek, és lényegesen több olyat, akiknél komoly problémák vannak. A tábor lényege, hogy mindent együtt csinálunk, nincs egyéni program, és ezzel szinte kényszerítjük a fiatalokat, hogy vegyenek részt olyan foglalkozásokon, amiket eddig nem ismertek. Ezeket módjuk van olyan dolgokról hallani, amik mindennapjaikban komoly gondot jelentenek, és társaik segítségével meg is nyílnak. A közös játék és éneklés, a másért végzett munka, a beszélgetések elraktározódnak, és élményt jelentenek. A probléma felismerése és beismerése után már sokkal könnyebb a szakembert megtalálni, de nagyon sok esetben az egyéni figyelem, a megtapasztalt elfogadó közösség és a társak szeretete, az új, tartalmas lelki élmények is megváltoztatják a fiatalt.

Havonta tart összejövetelt két klub, egy a lányoknak és egy a fiúknak. Itt alkalom van olyan tipikus kérdések megtárgyalására, mint a férfi/nő útja, a szabadság kérdése, az emberi élet értelme, a halál megismerése és kultúrája... A klubokba meghívjuk azokat a diákjainkat, akik pár éve leérettségiztek, és a már említett táborokban részt vettek. Ők is behozhatják problémáikat, illetve az idősebb tekintélyével sokkal jobban megnyitják a fiatalokat, mint a kortársaik. A két klub néha találkozik, ilyenkor egymásnak mondhatják el véleményüket.

Természetesen nem nélkülözhetők a közös kirándulások, mozi- és színházlátogatások, a sportprogramok sem.

Mindezek eredményeként érettebb személyiségek, sokoldalúbb, emberi kapcsolatokat teremteni és megőrizni tudó, céltudatosabb és kiegyensúlyozottabb az iskolánkból kikerülő diákok egy része.